

Tines del Ricardo

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Vall del Flequer

Coordenades:

Latitud: 41.70103
Longitud: 1.91162
UTM Est (X): 409442
UTM Nord (Y): 4617155

Classificació

Número de fitxa 08182 - 224
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Restaurades per iniciativa del Consorci de les Valls del Montcau. Es van fer també diversos treballs de consolidació d'estructures, arranjament de camins i restitució de senyalització durant 2012-14 a càrrec de Diputació de Barcelona (Ricardo, Bleda, Tosques i Escudellet).

Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Agricultura

Observacions protecció: BCIN com a Zona d'Interès Etnològic (DOGC 7642, de 14 de juny de 2018)

Data aprovació: dt., 12/06/2018 - 12:00
Número inventari Sí (IPA36257)

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil

Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08181A0020002600000E
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dv., 10/08/2018 - 02:00

Descripció

Conjunt de 6 tines de planta circular i 2 barraques. La part inferior de les tines és de pedra i morter de calç, amb la part interior de la tina folrada amb cairons vermells. La part superior dels murs són de pedra sense material d'unió, on es localitzen les entrades. Sobre els murs s'estén el voladís, realitzat amb pedres més planes, sobre el que s'assenta la coberta, feta de cúpula amb el mètode d'aproximació de filades, que està coberta d'una capa de sorra i pedruscall. Podem agrupar les tines en 3 grups, cada un format per dues tines; també hi ha dues barraques. El primer grup de dues tines tenen la peculiaritat de tenir l'entrada al dipòsit i sortida dels brocs a la mateixa vertical. És degut a què la coberta de la barraca, on trobem els brocs, al mateix nivell del terreny. La tina número 1 té una única llinda, que està esquerdada, de 63 cm d'amplada, 160 cm de llargada i 10 cm de gruix. La tina número 2 també té una única llinda, de 57 x 140 x 15 cm. Les dues tines es troben juntes. A 1,50 m trobem un altre grup de dues tines que també es troben juntes. Els seus brocs es troben mirant al torrent i queden emmarcats en un requadre interior al mur. La tina número 3 té una llinda de forma trapezoïdal de 60 x 170 x 13 cm; s'observa, sota la cúpula, les restes de les cordes emprades per agafar-se durant la trepitjada del raïm. La tina número 4 es troba suposadament inacabada ja que no presenta l'enrajolat. A continuació trobem la tina número 5, que no conserva la teulada, però si es conserva en força bon estat els murs ja que es va rehabilitar. Queden les restes d'una frontissa que indiquen on anava la porta d'entrada i el cup de la tina es troba protegit per una reixa disposada al lloc on aniria el brescat. A 1,50 m es localitza la darrera tina del conjunt, la número 6. La seva entrada és construïda amb dues llindes, una d'interior i l'altre exterior (d'uns 90 cm de longitud). És possible que durant la construcció o bé posterior a aquesta, s'ampliés el dipòsit de la tina, ja que la penúltima filada presenta uns encaixos que es trobem tapats per morter i, la darrera filada de rajoles sembla més nova. El broc es troba protegit per una petita coberta. A l'interior de la segona barraca es conserva la base d'una antiga premsa de pedra que forma part del conjunt i que està relacionada amb l'ús. És tracta de la pica sobre la que descansava l'estructura de fusta de la gàbia i el cargol que provocava el pes mitjançant un sistema de palanca. Es troba en mal estat de conservació ja que està trencada en diversos fragments. Existeixen dues barraques al costat d'aquest conjunt. La primera s'emplaça sota de les entrades de les tines 1 i 2, de forma que queda semi-soterrada. La seva planta és de forma rectangular de 2,50 m x 7,00 m de llargada. La paret de l'esquerra és de pedra amortorada i la de la dreta s'utilitza l'aflorament de roca del terreny. La coberta de pedra i morter de calç és feta amb volta de canó i la porta és el mateix arc, tot i que només resta oberta la meitat esquerra i tapiada en pedra l'altra meitat. A l'interior, i a una distància de 4,7 m entre ells, trobem els dos brocs del primer grup de tines situats al parament esquerre; així mateix un muret de mig metre d'alçada, paral·lel i a 70 cm del parament frontal i dret, del que se'n desconeix la seva utilitat; també hi ha un amagatall. La segona barraca és independent de les altres construccions. És de planta rectangular de 3,40 x 3,20 m. Els murs són de pedra seca i la coberta de falsa cúpula. La porta, de la que en queden les restes de les frontisses, té dues llindes, una interior de 140 x 44 cm i una exterior de 165 x 20 cm. El gruix de les parets és de 60 cm. A l'interior hi trobem les restes de la base d'una premsa; un prestatge al parament sud-est; un foc a terra a la cantonada sud; tres finestretes i quatre amagatalls

Observacions:

Prendrem la carretera BV-1224 que va del Pont de Vilomara a Rocafort, poc abans d'arribar al Km 4 trobarem un trencall a mà dreta que va cap a Ca n'Oristrell i a Cal Flequer. Agafarem el camí cap a Cal

Flequer, el qual segueix el torrent que duu el mateix nom. Durant el trajecte passarem les tines del Bleda, les de l'Escudelleta, i finalment, a uns 2,80 Km de la carretera, trobem les d'en Ricardo. A uns 2,2 Km observarem al peu del torrent, aquest important conjunt de tines que es troben al llit del Flequer. És en aquest punt on trobem la cruïlla dels camins que es dirigeixen a Cal Flequer i a Can Casassaies.

Història

El Bages està organitzat a l'entorn d'un pla central d'entre 200-300m d'altitud tancat per un seguit de serralades; concretament la serralada de Sant Llorenç del Munt marca un territori muntanyós que domina les anomenades Valls del Montcau, un espai excepcional i singular en el qual una geografia difícil es barreja amb els testimonis d'una intensa activitat humana. Es tracta d'un territori emmarcat en el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, que comparteix espai amb els municipis de Talamanca, Mura, El Pont de Vilomara i Rocafort, Navarcles i Sant Fruitós de Bages. Els tres primers municipis destaquen per concentrar un important nombre de tines enmig de les vinyes. La importància del cultiu de la vinya es fa evident, fonamentalment, en la presència de tines a totes les cases i també enmig de les vinyes. La tradició vitivinícola al Bages ha marcat les diferents etapes històriques així com l'evolució dels municipis de la zona, des del segle XI fins el XIX. Al segle XIV són moltes les referències de tines i folladors al costat de les bótes a quasi totes les cases i cellers de la zona, i la tina apareix per primera vegada a documents a la zona del Bages durant el segle XIV. A partir del segle XVI i XVII comencen a generalitzar-se les tines excavades a la roca, amb els dos recipients: un per xafar el raïm i altre per abocar-hi el most i la brisa perquè fermentés; però finalment es va acabar construint un tipus de tina que podia fer la mateixa funció en un únic recipient afegint el brescat, una graella de posts de fusta recolzades a la boca que permetien xafar el fruit i contenir el líquid extret a la inferior. El recipient fonamental per a l'elaboració del vi a partir del segle XVII, fou la tina, de forma circular o quadrada, construïda amb pedra en sec i morter de calç, amb l'interior impermeabilitzat amb cairons envernissats de color vermellós. Cronològicament, les tines excavades a la roca daten de l'edat mitjana, mentre que les folrades amb cairons envernissats es van fer a partir del segle XVII (Ballbé, 1993). L'apogeu de la vinya al segle XVIII obliga a construir més tines a l'exterior de les cases, probablement utilitzades per parcers, mentre que les interiors de les cases eren dels amos. L'expansió dels segles XVIII i XIX es dona quan la fil·loxera afectà les vinyes franceses el 1863, i la demanda de vins catalans augmentà. Però a partir de 1892, començà a afectar la nostra zona. Tot i què es plantaren algunes vinyes amb peu americà, que va mantenir el conreu de la vinya fins a la industrialització, no tornaria a ser mai més un conreu important, abandonant-se progressivament les feixes.

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. CORTÉS ELÍA, MARÍA DEL AGUA (2017) Inventari de les tines de les Valls del Montcau. Pla Director de les tines a peu de Vinya. Diputació de Barcelona, Ajuntaments de El Pont de Vilomara i Rocafort, Talamanca i Mura. AA. VV. (2005). Tines a les Valls del Montcau. Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Consorci de les Valls del Montcau. Col. Llibres de la Muntanya, 11. Farell Editors, Sant Vicenç de Castellet. BALLBÉ i BOADA, Miquel (1993). Tines al mig de les vinyes a la comarca del Bages. Quaderns del Centre d'Estudis del Bages, núm. 6. Projecte d'Adequació a l'ús públic de l'entorn i els accessos de les tines de pedra seca. Geosilva Projectes SL. 2007. Projecte "ADEQUACIÓ A L'ÚS PÚBLIC DE L'ENTORN I ELS ACCESSOS DE LES TINES DE PEDRA SECA" a càrrec de l'empresa CIPO al 2008.

